

Становище

от

проф. дфн Татяна Стойчева Стойчева, Катедра по англицистика и американистика в СУ “Св. Климент Охридски”, член на научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност “професор”(направление 2.1 “Филология”) по английска литература (средновековие и ренесанс), обявен в ДВ, бр. 55 от 19.07.2011

В конкурса за „професор” по английска литература (средновековие и ренесанс) към катедрата по „Англицистика и американистика”, ФКНФ, СУ „Св. Кл. Охридски” участва само един кандидат: доц. д-р Евгения Спасова Начева-Панчева.

Академично и професионално развитие: Евгения Панчева е дългогодишен преподавател към Катедрата. Тя започва кариерата си в нея като докторант и защитава дисертация на тема *Shakespeare's Defences of Art: Renaissance Mannerism, Baroque*. От 2000г. тя е доцент по стара английска литература. През годините е натрупала респектиращ опит в различни области и професионалното ѝ развитие се отличава с последователност и разнолико съпричастие към българската и международната англицистика. То включва: преподаване на студентите от специалността “Английска филология”; съставителство и редактиране на сборници с научни публикации; внушителна преводаческа дейност с ярки постижения и престижни награди; методологическа дейност като експерт към Отворено общество и МОМН по преподаването на английски език на средношколци и кандидат-студенти и работа в комисиите за разработване на новите учебни програми по английска литература, формата на матурата и олимпиадите по английски език.

Преподавателската дейност на доц. Панчева в бакалавърската степен съчетава изнасянето на лекции и упражнения по английска литература от средновековието и ренесанса; в магистърската степен на програмата “Културни взаимодействия: англо-американски перспективи” тя води задължителния курс “Теория на литературата”, а в програмата по “Превод” – задължителния курс “Културната англоезична традиция в съвременни текстове”.

Научни, научно-популяризаторски и методически публикации: За периода след хабилитацията си (2000г.) кандидатката е публикувала две книги “Теория на литературата” (380 стр. в съавторство с А. Личева и М. Янакиева) и “Помагало по писане на есе” (в съавторство с Л. Терзиев), шест научни статии в академични сборници и една студия (приета за печат); една статия в сборника на XV конгрес на международната федера-

ция на преводачите; осъществила е научно редакторство на три книги; има три предговора към свои преведени книги, една популяризаторска статия и три рецензии, участвала е в осем конференции в страната и чужбина. Тя е и съавтор на две помагала за нуждите на олимпиадите и на едно помагало за матурата по английски в средните училища.

Учебникът “Теория на литеатурата. От Платон до подтмодернизма” е адресиран към студентите от хуманитарните специалности, които изучават литературознание. Целта е да се представят “най-едрите форми от... развитието на литературоведското мислене”, чиито “прекъснатости и разломи... успоредици и взаимни отеквания” трябва да изведат “уникалното, новото, различното във всеки от разглежданите периоди и критически течения”, а също “повтарящи се сюжети, общи места и заемки”, за да се открие и последователността, и прекъсванията и те да заявят принадлежността си към споделената история на литеатурата (стр. 5). Доц. Панчева има решаващо участие – тя е автор на 18 статии (повече от другите две авторки взети заедно), в които въвежда съществена част от англо-американската история и критика на литеатурата от ХХвек, като някои от тях (Ливис, Делъоз, Нов историзъм) се представят за пръв път на български. Виждам достойнствата на участничката в: синтеза на същностните аспекти и отказа от многословие; свеждането на цитирането до най-необходимото; достъпното поднасяне на сложните явления. Потвърждение на заявената в началото обща цел откривам в съчетаването на съдържаността със споменаванията на теориите на предшественици (Якобсон и Бенвенист за Юлия Кръстева, разликите между Жьонет и Дерида, Жьонет и Барт, стр. 289, 291, 293; уточненията за отликите между “стария” и “новия” историзъм и напомнянето за възможни връзки с “Американската нова кратика”, 484-485), препратките към други теории за обяснение на общи места и пресичания (486, 488). Учебникът заслужено спечелва на авторите си литеатурна награда.

Същата прецизност откривам и в другите публикации. От научните публикации по стара английска литеатура ми бе предоставена статията за източниците на Шекспировия “Перикъл”. Текстът на Шекспир и на източника Гауър се разглеждат като обитатели на гъсто населено междутекстово пространство и тук се проявява богатата им интертекстуалност. Усложненото повествование на средновековния текст има изобилно илюстриран с теория разнопосочен потенциал, а Шекспировият текст проблематизира истината на разказа и смисъла на своя източник. Избраният подход присъства и в обсъдената и приета за печат студия “Stasis and Ecstasy: Bounds of the Sonnet Self”, където отново се залага на бриколажна мозаечност и се извежда подривност в (де)конструирането на аза.

Високата стойност на академичната продукция на доц. Панчева намира убедително потвърждение и в приведените от български и чужди

автори цитирания и позовавания – за съжаление изброяването им в списъка не е конкретизирано.

Преводаческата продукция споменавам отделно, тъй като нейният творчески характер е също основание за обявления от Катедрата конкурс за заемане на длъжността “професор”. Тази дейност на доц. Панчева несъмнено запълва “бели петна” в родната култура, но аз я виждам по-скоро като “перла в короната” на заниманията на доц. Панчева с литература, тъй като чрез преводите тя допълва и задълбочава максимално познанията си за текстовете на английския ренесанс в светлината на избраната теоретична посока. Може преводите от други автори и епохи да са малко или много проява на зависимост от конюнктурата, докато заниманията с ренесансова литература са трайна любов и Панчева ѝ остава вярна през годините на преводачество. Най-сериозни постижения сред представените 16 превода между 2006-2011г. очевидно са “Поезия” на Шекспир и “Малтийският евреин” и “Тамерлан” от Кристофър Марлоу. В тях популяризаторските текстове – предговори отново засвидетелстват високата професионална и специализирана теоретична школовка на учения, преподавателя и преводача, чиито усилия се ориентират към академично изкушените от английската ренесансова литература и поезията на Шекспир елитарни читатели. Тук доц. Панчева се проявява най-силно като компетентен учен в стремежа да увлече и публиката в прозренията си за ренесансовия текст с понятията на деконструкцията. Преводаческата саморефлексия също силно набляга на теоретичните постановки: преводът е “акт на себеизличаване и смирение” и “насилие над езика-реципиент” (Шекспир, 29). След като Шекспировата поезия има поредно представяне – този път двуезично с пълно представяне на недраматичната поезия на Шекспир (някои текстове излизат за пръв път на български) – безспорно събитие, може би издателството трябваше да предвиди още един паратекст с коментар на превода от специалист, или интервю с преводача, вместо непоклатимата десетилетна традиция преводните книги задължително да въвеждат автори и текстове, а читателят сам да поставя и търси отговори за извършената работа от преводача. Присъдената за превода награда също показва нуждата от по-различен подход при следващо издание.

Методическите публикации също имат своята значимост: след научните те са полезно приземяване на академичните интереси и напомнят, че и най-строгият академизъм попада на ползотворно допълнение в практическата и методическа работа при преподаването на езика. “Помагало по писане на есе” (в съавторство с Л. Терзиев) – резултат от работата със средношколци и кандидат-студенти отново показва познатата стегната организация и достъпно поднасяне. То започва с обяснение на есеистичните жанрове с примери от кандидат-студентски съчинения и разяснение на най-честите им жанрови размесвания, въвежда

критериите за оценка с коментари и примери, посочва честите грешки на всякакви нива и обсъжда в детайли отделните стъпки при написване. Много ценен ми се струва апендиксът с шестте есета-илюстрации с въведените съкращения на използваните от проверяващите кандидат-студенския изпит поправки, оценителският коментар на изпълнението и присъдените на участниците точки. Участието на доц. Панчева в помагалата: писане на есе, матурата, тестове за олимпиади и в разработването на национални учебни програми по английски език чрез литература за XI и XII клас несъмнено продължава най-добрите катедрени традиции за сътрудничество при преподаването на английски на отделните нива и осъществяването на постъпателност помежду им.

В цялостната си оценка за работата на колегата Панчева съм длъжна да спомена и извънучебните ѝ ангажименти към Катедрата: изборът ѝ за Управител на Фондацията по унив. англицистика и американистика (2004-2008) и “завеждащ литературната секция” към Катедрата (2001-2004); ръководството на проект за преподаване на Шекспир на студентите; отлично организираната международна научна конференция на “Българското дружество за британски изследвания” (БДБИ) през ноември 2011 г. Конференцията премина на високо равнище и остави отлични впечатления сред участниците.

Колегата е член на БДБИ и Европейското дружество по англицистика (ЕССЕ).

В заключение – разнообразните и задълбочени специализирани и теоретични научни интереси на доц. д-р Евгения Спасова Начева-Панчева, реализирани в нейната научна продукция, впечатляващата ѝ школовка на преводач на английската ренесансова литература, усилията ѝ за подобряването на методологията на преподаването на английски език и за усвояването на умения от зрелостници и кандидат-студенти за по-активно ползване на знанията им по езика, професионализмът ѝ във всичко, с което се заема, ме убеждават, че тя напълно отговаря на формулировките в Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото прилагане и ми дават всички основания да препоръчам на научното жури да ѝ присъди по направление 2.1 “Филология” академичната длъжност “професор” по английска литература (средновековие и ренесанс).

23 ноември 2011 г.

